

Reportage

'Het gaat erom dat je iets uitstraalt. Dat is belangrijker dan je leeftijd'

Zoomsessie met slagwerkers Lucas van Merwijk en Rens Rutten

Ik vind het niveau ongelooflijk hoog geworden als je het vergelijkt met toen wij aan de opleiding begonnen', steekt slagwerker Lucas van Merwijk (64) van wal. Hij heeft 38 jaar lesgegeven aan het Conservatorium van Amsterdam, en is onlangs met vervroegd pensioen gegaan. Voor dit interview neemt Van Merwijk deel aan een zoomsessie met Rens Rutten (24), die in Amsterdam begonnen is aan zijn masterstudie Slagwerk. 'Het niveau dat mensen nu hebben bij hun toelating tot het conservatorium is vergelijkbaar met het niveau van studenten in mijn tijd bij hun eindexamen', zegt Van Merwijk. 'Daarnaast zijn de opleidingen duidelijk breder en professioneler geworden. Niet alleen is het niveau enorm gestegen, ook de diversiteit aan invalshoeken, stijlen en expertise bij docenten. De conservatoria zijn sterk gegroeid sinds ik student was en in de tijd dat ik les gaf, zowel in aantallen studenten als docenten. Dit vroeg organisatorisch een enorme ontwikkeling. Dat is in Amsterdam goed gelukt: de opleiding staat wereldwijd in de top-drie.'

links: Rens Rutten. Fotografie: Ward Mevis
rechts: Lucas van Merwijk

Voorsprong

Rutten signaleert een sterke instroom van studenten uit het buitenland. Zij hebben vaak een voorsprong op Nederlandse studenten. 'Het is normaal om in een klas van twaalf de enige Nederlander te zijn. De concurrentie is gestegen, en er zijn tegenwoordig sowieso weinig Nederlanders die op conservatoria binnenkomen. Dat heeft onder meer te maken met de verschillen in muziekonderwijs. Ik had veertig minuten les in twee weken voor ik aan mijn bachelor begon. Studenten uit Portugal hadden meerdere keren per week les, en ze hebben al muziekgeschiedenis en solfège (training van het muzikale gehoor door zang-oefeningen, red.) gehad.'

René van Peer

Maar nieuwe generaties plukken ook de vruchten van globalisering. Zelf heeft Rutten met twee Portugese medestudenten het Kāna Trio opgericht. Daarmee won hij verschillende prijzen en nam hij het afgelopen jaar deel aan Dutch Classical Talent. 'Dat is een traject waarvoor je uitgekozen wordt op basis van audities. Na een tour met drie andere kandidaten langs Nederlandse concertzalen hebben wij de finale gewonnen. Het resultaat is dat je vaak wordt gevraagd voor concerten. Maar die vraag kan inzakken. Tot je 30ste kun je aan zulke competities deelnemen. Om daarna door te gaan moet je connecties opbouwen waar je op kunt vertrouwen.'

Van Merwijk haakt daarop in: 'De Amerikanen zeggen, "when you're hot, you're hot; when you're not, you're not." Je moet dat momentum zien te pakken als je jong bent en zo lang mogelijk doorzetten. Maar op een gegeven moment zit je op een tussenin-leeftijd. Dan is de dynamiek van het begin wel weg. Maar nu ben ik een oude rot en word ik wel door jonge musici gevraagd vanwege mijn ervaring. Op mijn leeftijd ga je twee, drie keer nadenken voor je een noot speelt. Die jonge gasten spelen impulsief. Dat vind ik heerlijk, omdat ik meega in die energie.'

Persoonlijkheid

De al genoemde buitenlandse studenten komen na hun studie vaak terecht in Nederlandse ensembles en orkesten. 'Je moet je nu nog meer onderscheiden van anderen dan vroeger, anders is het gewoon aansluiten in de rij', aldus Van Merwijk. 'Dan ben je marimbaspeler nummer 2000. Je moet dus iets bedenken waardoor mensen je onthouden, en je willen vragen. Het gaat erom dat je iets uitstraalt. Dat is belangrijker dan je leeftijd. Op het podium draait het om persoonlijkheid. Studenten uit landen met een sterke eigen cultuur, zoals Spanje of Griekenland, zouden hun culturele achtergrond moeten meenemen in hun spel in plaats van uitsluitend te streven naar het beeld van bijvoorbeeld een "jazz-drummer uit New York". Dat maakt hun spel

en performance juist sterker en interessanter. Des te meer nu algemene muziek makkelijker te maken is met tools als AI. Wat mij onderscheidt van andere musici uit mijn generatie is dat ik altijd mijn eigen projecten heb gedaan, naast mijn baan bij het conservatorium en het spelen bij ensembles in theatertournees, ook al vond ik dat muzikaal misschien minder interessant. Ik wist altijd: ik heb mijn eigen ding, waar ik helemaal voor ga. Daardoor kun je het volhouden. Mensen uit de orkestwereld raken verbitterd, omdat ze daarbuiten niets doen, en niet meer gevraagd worden.'

Voor Rutten spreekt het vanzelf dat jonge musici zich breder oriënteren dan vroeger. 'De markt is competitiever geworden, mede doordat orkesten en ensembles opgeheven worden vanwege teruglopende subsidiëring. Er wordt tegenwoordig meer van je gevraagd buiten simpelweg goed musiceren. Een musicus die ik ken is terechtgekomen in een circusgroep, waar zij ook allerlei choreografieën uitvoert. Er zijn nu ook meer kansen om je te ontplooien. Ik had me zowel aangemeld voor het conservatorium als voor de studie Composition and Music Production aan de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht. Ik werd bij allebei aangenomen en heb gekozen voor het conservatorium. Als ik klaar ben met mijn studie wil ik me verdiepen in geluidsproductie om muziek voor film te maken of met een band te werken. Daar kan ik mijn ei in kwijt én het opent nieuwe perspectieven.' •

René van Peer
schrijft als zelfstandig
(muziek)journalist onder
meer voor diverse kranten,
Muziekgebouw aan 't IJ
en Gonzo (circus)